

Procedury prawne i skutki wyłączenia laboratorium ze struktur organizacji

Kamil Stolarski*

Laboratorium funkcjonujące w ramach większej struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa może być określone mianem jego zorganizowanej części. Zazwyczaj tego typu jednostka jest bowiem w stanie prowadzić samodzielnie działalność gospodarczą. W ramach decyzji biznesowych niejednokrotnie pojawia się pomysł wyłączenia takiego laboratorium ze struktury organizacji. Wiąże się to z planowanym rozpoczęciem przez podmiot je prowadzący w pełni samodzielnej aktywności. Jeśli jednak chcemy podjąć taką decyzję, warto znać procedury prawne i skutki realizacji takiej decyzji. Podstawowym instrumentem, który jest tutaj adekwatny jest podział przez wydzielenie. Polega to na przeniesieniu części majątku podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą do nowo zawiązanego w tym celu, ewentualnie już istniejącego, podmiotu – najczęściej spółki kapitałowej, szczególnie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Wyodrębnienie z jednoosobowej działalności

To, w jaki sposób dojdzie do wyłączenia laboratorium ze struktur organizacji zależy od tego, w jakiej formie prawnej jest ona prowadzona. Jeśli mamy do czynienia z jednoosobową działalnością gospodarczą wyodrębnienie z niej laboratorium pociąga za sobą konieczność stworzenia nowego podmiotu prawnego (ewentualnie przejęcie już istniejącego podmiotu). Jeśli takie wyodrębnienie ma być pełne, powinno to nastąpić poprzez zawiązanie nowej osoby prawnej. Dla uproszczenia na potrzeby artykułu mówić będziemy w tym przypadku o spółkach kapitałowych – a właściwie o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, pomijając w praktyce rzadziej wykorzystywane w celu prowadzenia działalności gospodarczej formy prawne (stowarzyszenia, spółdzielnie itp.).

Osoba prowadząca taką działalność zawiązuje spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, która w momencie wpisania do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego uzyskuje osobowość prawną, stając się jej udziałowcem (wspólnikiem) – niekoniecznie jedynym. Laboratorium wówczas wnoszone jest do spółki jako wkład niepieniężny (tzw. aport), w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa. Do zawiązania takiej spółki dochodzi poprzez zawarcie umowy spółki i wpis do wyżej wskazanego rejestru. Biorąc pod

uwagę cel zawiązania spółki umowa taka powinna określać szczegółowo przedmiot wkładu (a więc laboratorium, jako zorganizowaną część przedsiębiorstwa) oraz wspólnika, który taki aport wniesie do spółki – osobę prowadzącą w tym przypadku jednoosobową działalność gospodarczą, z której wydzielane jest laboratorium. Należy także określić liczbę i wartość nominalną udziałów, które osoba ta obejmie w zamian za taki wkład.

Co istotne, spółkę taką można założyć wyłącznie w formie aktu notarialnego. Nie jest

możliwe w takim przypadku zawarcie umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez internet (w systemie teleinformatycznym). Jest to bowiem dopuszczalne tylko wtedy, gdy kapitał zakładowy pokrywany jest wyłącznie przez wkład pieniężny.

Do powstania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wymagane jest wniesienie przez wspólników wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego. Wobec tego nie jest wystarczające zawarcie w umowie spółki zobowiązania udziałowca, które będzie go obligować do przeniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa. To bowiem musi zostać przeniesione osobną umową – nawet jeśli będzie ona elementem tego samego aktu notarialnego. Odrębna umowa powinna zostać zawarta w formie pisemnej z podpisami notarialnie

Przed dokonaniem podziału spółka, z której ma zostać wydzielona nowa spółka, powinna przyjąć w formie pisemnej plan podziału

poświadczonymi. Jeśli jednak w skład przedsiębiorstwa wchodzi nieruchomości, konieczny będzie i w tym przypadku akt notarialny.

Wniesienie wkładów jest potwierdzane przez oświadczenie wszystkich członków zarządu stwierdzające, że wkłady zostały wniesione w całości przez wszystkich wspólników.

Wyodrębnienie ze spółki

Przeniesienie części majątku spółki na istniejącą lub nowo zawiązaną spółkę jest formą podziału spółki, określaną mianem podziału przez wydzielenie. Dalej omówimy jedynie kwestię wydzielenia części majątku spółki w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa do nowej spółki.

Przed dokonaniem podziału spółka, z której ma zostać wydzielona nowa spółka, powinna przyjąć w formie pisemnej plan podziału. Powinien on określać przede wszystkim stosunek wymiany udziałów spółki dzielonej na udziały nowo zawiązywanej spółki, jak i zasady dotyczące przyznania tych udziałów w nowej spółce. Ważny jest też dokładny opis i podział składników majątkowych (aktywów i pasywów) oraz zezwoleń, koncesji lub ulg przypadających nowo zawiązywanej spółce. Do planu podziału dołącza się także inne dokumenty, takie jak projekt uchwały o podziale, projekt umowy nowo zawiązywanej spółki, ustalenie wartości majątku spółki dzielonej, jak i oświadczenie dotyczące stanu księgowego spółki.

Podział spółki przez wydzielenie wymaga uchwały zgromadzenia wspólników spółki dzielonej oraz uchwały wspólników nowo zawiązywanej spółki

Plan podziału zgłaszany jest do sądu rejestrowego spółki dzielonej, wraz z wnioskiem o wyznaczenie biegłego – który będzie badał plan podziału w zakresie jego poprawności i rzetelności. Nie zawsze jednak badanie to jest konieczne. Wspólnicy spółek uczestniczących w podziale mogą bowiem wyrazić zgodę na niebadanie planu podziału. Nie jest to także konieczne, jeśli plan podziału przewiduje, że wspólnicy spółki dzielonej zachowają udział posiadany w kapitale zakładowym spółki dzielonej w kapitale zakładowym spółki nowo zawiązywanej.

Istnieje także konieczność dwukrotnego zawiadomienia przez zarząd wspólników spółki dzielonej o planowanym podziale – w odstępie nie krótszym niż dwa tygodnie – nie później niż na sześć tygodni przed planowanym dniem powzięcia uchwały o podziale.

Podział spółki przez wydzielenie wymaga uchwały zgromadzenia wspólników spółki dzielonej oraz uchwały wspólników nowo zawiązywanej spółki (będącej wówczas spółką w organizacji), powziętej większością trzech czwartych głosów, przedstawiających co najmniej połowę kapitału zakładowego – chyba że umowy spółki przewidują surowsze warunki.

Wspólnikom przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń do

planu podziału, jeśli przewiduje on objęcie przez nich w spółce nowo zawiązywanej udziałów na mniej korzystnych warunkach niż w spółce dzielonej. Mają na to dwa tygodnie od dnia ogłoszenia planu podziału. Mogą wówczas żądać od spółki nowo zawiązywanej wykupienia ich udziałów w terminie trzech miesięcy od dnia podziału.

W zakresie wskazanym w planie podziału nowo powstała spółka wstępuje w prawa i obowiązki spółki dzielonej. W tym zakresie także na nowo zawiązaną spółkę przechodzą z dniem wydzielenia zezwolenia, koncesje oraz ulgi, pozostające w związku z przydzielonymi jej w planie podziału składnikami majątku spółki dzielonej.

Odpowiedzialność za długi

Ogólną zasadą prawa cywilnego jest, że nabywca przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą

za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Odpowiedzialność taka nie powstaje wówczas, gdy nabywca w chwili nabycia nie wiedział o tych zobowiązaniach, mimo zachowania należytej staranności. Co istotne jednak, odpowiedzialność nabywcy ogranicza się do wartości nabytego przedsiębiorstwa, określanej według stanu z chwili nabycia, ale według cen z chwili zaspokojenia wierzyciela. Bez zgody wierzyciela odpowiedzialności takiej nie można ani wyłączyć ani ograniczyć.

Powstaje wątpliwość co do odpowiedzialności spółki dzielonej za zobowiązania przejęte przez nowo powstałą spółkę. Nie wynika ona wprost z przepisów. Niejednolite w tej kwestii jest orzecznictwo sądów. W wyroku z dnia 21 kwietnia 2010 r., sygn. akt: V CSK 318/09, Sąd Najwyższy stwierdził, że „zobowiązania spółki dzielonej pozostają

Na nowo zawiązaną spółkę przechodzą, z dniem wydzielenia zezwolenia, koncesje oraz ulgi, pozostające w związku z przydzielonymi jej w planie podziału składnikami majątku spółki dzielonej

Wyodrębnienie laboratorium w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ze struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa wiąże się niejednokrotnie z wniesieniem wkładu niepieniężnego do takiej spółki

przy tej spółce, obie spółki odpowiadają za nie solidarnie, tyle że spółka dzielona, która zachowuje byt, odpowiada całym swoim majątkiem, bez ograniczeń, zaś odpowiedzialność spółki wydzielonej podlega ustawowemu czasowemu i wartościowemu ograniczeniu wynikającemu z art. 546 § 1 k.s.h.¹⁾. Jednak już w dniu 24 października 2012 r. w wyroku do sygn. akt: III CSK 18/12 Sąd Najwyższy orzekł inaczej. Stwierdził bowiem, że „w następstwie podziału przez wydzielenie spółka dzielona nie odpowiada za dotychczasowe zobowiązania, jeżeli zostały one przypisane w planie podziału spółce przejmującej”. Wyrok ten jednak nie został w pełni zaakceptowany w orzecznictwie sądów powszechnych. W wyroku z dnia 16 października 2013 r., sygn. akt: I ACa 416/13, Sąd Apelacyjny w Lublinie uznał bowiem, że „potrzeba ochrony interesów wierzycieli przemawia za przyjęciem odpowiedzialności solidarnej spółki dzielonej za zobowiązania wynikające ze stosunków ciągłych (w tym umowy najmu, za należności z tytułu czynszu za okres po zarejestrowaniu podziału). Uzasadnione jest to tym, że wierzyciele spółki dzielonej nie mają wpływu na rozdział pasywów spółki dzielonej”.

W tenże sposób odpowiada także nabywca zorganizowanej części przedsiębiorstwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2005 r., sygn. akt: V CK 381/05). Wniesienie przedsiębiorstwa jako aportu do spółki jest zaś traktowane jako zbycie tego przedsiębiorstwa, co implikuje odpowiedzialność tejże spółki za zobowiązania związane z prowadzeniem przejętego przedsiębiorstwa (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 10 września 2014 r., sygn. akt: V A cz 872/14).

Podatek

Z wyodrębnieniem laboratorium ze struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa wiążą się istotne kwestie podatkowe.

Zasadniczo opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych podlega zawarcie umowy spółki – w tym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Nie podlega jednak podatkowi umowa spółki związana z wniesieniem do spółki kapitałowej, w zamian za jej udziały lub akcje przedsiębiorstwa spółki kapitałowej lub jego zorganizowanej części. Niemniej, „opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych nie podlegają czynności podziału spółki przez wydzielenie” (interpretacja Dyrektora

lżby Skarbowej w Katowicach z dnia 15 kwietnia 2016 r., znak: IBPB-2-1/4514119/16/PM).

Z punktu widzenia podatku od osób prawnych istotne jest to, czy majątek przejmowany na skutek podziału przez nową spółkę stanowi zorganizowaną część przedsiębiorstwa. Jeśli nie, wówczas wartość rynkowa składników majątkowych przeniesionych do nowo zawiązanej spółki – ustalona na dzień wydzielenia – stanowi przychód. W tym więc kontekście istnieje ryzyko uznania przez organy podatkowe, że nie mamy do czynienia ze zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa.

Podział przez wydzielenie ma też znaczenie w kontekście przejścia na nową spółkę obowiązków podatkowych. Jak wynika bowiem z ordynacji podatkowej osoby prawne powstałe w wyniku takiego podziału wstępują z dniem wydzielenia we wszystkie w przewidziane w przepisach prawa podatkowego prawa i obowiązki osoby prawnej dzielonej pozostające w związku z przydzielonymi im, w planie podziału, składnikami majątku.

Wycena

Jak wskazano powyżej wyodrębnienie laboratorium w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

ze struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa wiąże się niejednokrotnie z wniesieniem wkładu niepieniężnego do takiej spółki. W tym celu należy określić wartość tego wkładu – w tym przypadku w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa. Jest to niejednokrotnie trudne, a taka ocena z reguły jest do pewnego stopnia subiektywna. Tymczasem, w przypadku zawyżenia wartości wkładów niepieniężnych w stosunku do ich wartości zbywczej, wspólnik, który wniósł taki wkład – oraz członkowie zarządu, którzy wiedząc o takim zawyżeniu, zgłosili spółkę do rejestru – są zobowiązani solidarnie wyrównać spółce brakującą wartość. Dopuszczalne natomiast jest zaniżenie wartości wkładu niepieniężnego, gdyż „nie prowadzi do uszczuplenia majątku spółki”¹⁾.

* *Kamil Stolarski – radca prawny, partner w SMW Legal Stolarski, Majewski i Współpracownicy Kancelaria Radców Prawnych sp.p. Doktorant na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, autor artykułów naukowych i eksperckich, uczestnik wielu konferencji i projektów badawczych. Kierownik projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki. kamil.stolarski@smw.legal. Więcej o SMW Legal: <http://smw.legal>; [facebook.com/smw.legal](https://www.facebook.com/smw.legal)*

¹⁾ G. Bucior, C. Kotyla, *Wycena i ewidencja aportu zorganizowanej części przedsiębiorstwa*, „Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego” 2009/4, s. 8.